

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน
เทศบาลตำบลเบิกไพร

คำนำ

เทศบาลตำบลเบ็กไพร มีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๙๖ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเทศบาลตำบลเบ็กไพรได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ และเล็งเห็นว่ามีความจำเป็นจะต้องส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ในสังกัดเทศบาลตำบลเบ็กไพรปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใส ซึ่งจะส่งผลให้เทศบาลตำบลเบ็กไพรเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีคุณธรรมและธรรมาภิบาล สามารถให้บริการสาธารณะเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น เทศบาลตำบลเบ็กไพรจึงจัดทำคู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนฉบับนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเจ้าหน้าที่ในสังกัด และประชาชนทั่วไป ได้ศึกษาและสร้างความรู้ความเข้าใจในการแยกผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม รวมทั้งกำหนดแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ราชการเพื่อมิให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชัน และกรณีผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะนำเทศบาลตำบลเบ็กไพรไปสู่การเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีคุณธรรมและธรรมาภิบาลต่อไป ทั้งนี้ การจัดทำคู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนฉบับนี้ ได้ใช้ข้อมูลในคู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน ของสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นแบบอย่างในการจัดทำ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

งานนิติการ
สำนักปลัดเทศบาล
เทศบาลตำบลเบ็กไพร

เรื่อง	สารบัญ	หน้า
ผลประโยชน์ทับซ้อน		๑
ผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์สาธารณะ		๓
หน้าที่สาธารณะ		๓
การขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม		๔
การกระทำที่เข้าข่ายการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม		๕
จริยธรรมกับความขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม		๖
ปัจจัยทางวัฒนธรรมกับการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน		๗
นิยามศัพท์และแนวคิด		๘
ระบบคิดแก้การทุจริต		๙
หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด		๑๑
สถานการณ์ถูกบีบบังคับให้กระทำการทุจริตหรือร่วมทุจริต		๑๒
แนวทางการปฏิบัติตนตามหน้าที่ของข้าราชการ		๑๓
การรับหรือให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่อาจสร้างแรงจูงใจในการพิจารณาตัดสินอย่างไม่ชอบธรรม		๑๔

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interests)

คำว่า Conflict of Interests แปลเป็นภาษาไทยได้ว่า การขัดกันของผลประโยชน์ ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการขัดกันระหว่างผลประโยชน์สาธารณะและผลประโยชน์ส่วนบุคคล หรือผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งทางผลประโยชน์ โดยผลประโยชน์ทับซ้อนนี้ ถือเป็นหลักศีลธรรมประเภทหนึ่งที่บุคคลไม่ควรละเมิด เป็นเรื่องที่ต้องหลีกเลี่ยงไม่ควรกระทำ แต่คนบางกลุ่มหรือบางสังคมยังคงเห็นว่าการฝ่าฝืนในบางเรื่องอาจไม่เป็นไร อาจเป็นเรื่องเล็กน้อย จึงอาจส่งผลให้มีการฝ่าฝืนมากขึ้น และผู้ที่ฝ่าฝืนหลักการนี้ก็ไมเกรงกลัวหรือละอาย เนื่องจากไม่มีบทลงโทษจากสังคมจนเป็นผลเพียงพอที่จะห้ามการกระทำดังกล่าว ทั้งนี้ ในปัจจุบัน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดกรณีการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม ไว้ในหมวด ๖ มาตรา ๑๒๖ ถึงมาตรา ๑๒๙ และการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้นั้น มีพฤติการณ์ที่กำหนดการกระทำและบทลงโทษซึ่งถูกบังคับใช้อย่างจริงจัง

องค์การสากล Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) นิยามการทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์สาธารณะที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ภาครัฐไว้ดังนี้

๑. ผลประโยชน์ทับซ้อน มี ๓ ประเภท คือ

๑.๑ ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง (actual) มีความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและสาธารณะเกิดขึ้น

๑.๒ ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เห็นว่ามีจริง (perceived & apparent) แต่จริง ๆ อาจไม่มีก็ได้ ถ้าจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนประเภทนี้ขาดประสิทธิภาพ อาจนำมาซึ่งผลเสียไม่น้อยกว่าการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นจริง ในข้อนี้ เจ้าหน้าที่ไม่เพียงจะต้องประพฤติตนอย่างมีจริยธรรมเท่านั้น แต่ต้องทำให้คนอื่น ๆ รับรู้และเห็นด้วยว่าไม่ได้รับประโยชน์เช่นนั้นจริง

๑.๓ ผลประโยชน์ทับซ้อนที่เป็นไปได้ (potential) ผลประโยชน์ส่วนตนที่มีในปัจจุบัน อาจจะทับซ้อนกับผลประโยชน์สาธารณะได้ในอนาคต

๒. หน้าที่ทับซ้อน (conflict of duty) หรือผลประโยชน์เบียดซ้อนกัน (competing interests) มี ๒ ประเภท

๒.๑) ประเภทที่หนึ่ง เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่มีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่ง เช่น เป็นเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานและเป็นคณะกรรมการด้านระเบียบวินัยประจำหน่วยงานด้วย ปัญหาจะเกิดเมื่อไม่สามารถแยกแยะบทบาทหน้าที่ทั้งสองออกจากกันได้ อาจทำให้ทำงานได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพหรืออาจเกิดความผิดพลาดหรือผิดกฎหมายได้ ปกติหน่วยงานมักมีกลไกป้องกันปัญหาเช่นนี้ โดยการกำหนดแยกแยะบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ อย่างชัดเจน แต่ก็ยังอาจเกิดปัญหาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหน่วยงานที่มีกำลังคนน้อย หรือเจ้าหน้าที่บางคนเท่านั้นที่สามารถทำงานบางอย่างที่คนอื่นทำไม่ได้

๒.๒) ประเภทที่สอง เกิดจากการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีบทบาทหน้าที่มากกว่าหนึ่งบทบาท และการทำบทบาทหน้าที่ในหน่วยงานหนึ่งนั้นทำให้ได้ข้อมูลภายในบางอย่างที่อาจนำมาใช้เป็นประโยชน์แก่การทำบทบาทหน้าที่ให้แก่อีกหน่วยงานหนึ่งได้ ผลเสียคือ ถ้านำข้อมูลมาใช้ ก็อาจเกิดการประทุมิชอบหรือความลำเอียง ออกดีต่อคนบางกลุ่ม ควรถือว่าหน้าที่ทับซ้อนเป็นปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อนด้วย เพราะมีหลักการจัดการแบบเดียวกัน นั่นคือการตัดสินใจทำหน้าที่ต้องเป็นกลาง และกลไกการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนก็สามารถนำมาจัดการกับหน้าที่ทับซ้อนได้

ดังนั้น ความขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests) จึงหมายถึง สถานการณ์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยการใช้ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์เพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ครอบครัว ญาติพี่น้อง หรือเพื่อนฝูง ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างตรงไปตรงมา จนกระทั่งตัดสินใจกระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ละเมิดต่อหลักกฎหมายและหลักธรรมาภิบาล โดยผลประโยชน์ส่วนตนที่ขัดกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อนนั้นมีหลายรูปแบบ ไม่จำกัดเฉพาะเงินหรือทรัพย์สินเท่านั้น อาจเป็นผลประโยชน์ในลักษณะอื่นใดก็ได้ ความขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อนถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชันรูปแบบหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนบุคคลโดยละเมิดต่อกฎหมายด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐจนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนหรือประโยชน์สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระ ขาดความเป็นกลางและเป็นธรรม กระทั่งส่งผลให้เกิดการสูญเสียผลประโยชน์ของประชาชนหรือประโยชน์สาธารณะไป

ผลประโยชน์ส่วนตัว (Private interest) และผลประโยชน์สาธารณะ (public interest)

ผลประโยชน์ส่วนตัว (Private interest) คือ กรณีที่บุคคลทั่วไปในฐานะเอกชนได้ทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของตนเอง ครอบครัว ญาติ พี่น้อง เพื่อน ในรูปแบบของการประกอบอาชีพ ทำธุรกิจ เพื่อประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สิน โดยเมื่อบุคคลใดเจ้าหน้าที่ของรัฐมีกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของตนเอง ครอบครัว ญาติ พี่น้อง เพื่อน และประสงค์จะให้บุคคลคนเหล่านี้ได้หรือเสียประโยชน์ เมื่อนั้นถือว่ามีผลประโยชน์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง

ผลประโยชน์ส่วนตัว มี ๒ ประเภท คือ ที่เกี่ยวข้องกับเงิน และไม่เกี่ยวกับเงิน

๑) ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับเงิน ไม่เพียงเกี่ยวกับการได้เงินมาเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวกับการเพิ่มทุนประโยชน์ หรือปกป้องการสูญเสียสิ่งที่มีอยู่แล้ว เช่น ที่ดิน หุ่น ตำแหน่งในบริษัทที่รับงานจากหน่วยงาน รวมถึงการได้มาซึ่งผลประโยชน์ชนิดอื่น ๆ ที่ไม่ได้อยู่ในรูปของตัวเงิน เช่น สัมปทาน ส่วนลดของขั้ว หรือของที่แสดงน้ำใจไมตรีอื่น ๆ ก็ได้

๒) ผลประโยชน์ที่ไม่เกี่ยวกับเงิน อาจเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว หรือกิจกรรมทางสังคม วัฒนธรรม เช่น สถาบันการศึกษา สมาคม ลัทธิ แนวคิด มักอยู่ในรูปของความลำเอียงอคติ การเลือกที่จะรักมักที่ซิง

ผลประโยชน์สาธารณะ (public interest) คือ ประโยชน์ของสาธารณะโดยรวม ไม่ใช่ผลรวมของผลประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง และไม่ใช่ผลประโยชน์ของกลุ่มคนใดโดยเฉพาะ เมื่อบุคคลใดมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงต้องทำตามอำนาจหน้าที่ของตนซึ่งมีวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนหรือสาธารณะ โดยไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ส่วนตัว เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องให้ความสำคัญต่อผลประโยชน์สาธารณะโดยคำนึงถึงเรื่องดังต่อไปนี้

- ๑) ทำงานในหน้าที่อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ
- ๒) ทำงานในหน้าที่ตามกรอบและมาตรฐานทางจริยธรรม
- ๓) ระบุผลประโยชน์ทับซ้อนที่ตนเองมี หรืออาจจะมี และจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๔) ให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ผลประโยชน์สาธารณะ มีความคาดหวังว่าเจ้าหน้าที่ต้องจำกัดขอบเขตที่ประโยชน์ส่วนตัวจะมีผลต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่
- ๕) หลีกเลี่ยงการตัดสินใจหรือการทำหน้าที่ที่มีผลประโยชน์ทับซ้อน
- ๖) หลีกเลี่ยงการกระทำกิจกรรมส่วนตัวที่อาจทำให้คนเห็นว่าได้ประโยชน์จากข้อมูล

ภายใน

- ๗) หลีกเลี่ยงการใช้ตำแหน่งหน้าที่หรือทรัพยากรของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตัว
- ๘) ป้องกันข้อครหาว่าได้รับผลประโยชน์ที่ไม่สมควรจากการใช้อำนาจหน้าที่
- ๙) ไม่ใช่ประโยชน์จากตำแหน่งหรือข้อมูลภายในในขณะที่อยู่ในตำแหน่ง

หน้าที่สาธารณะ (public duty)

หน้าที่สาธารณะ คือ หน้าที่ของผู้ที่ทำงานในภาครัฐ การให้ความสำคัญอันดับต้นแก่ประโยชน์สาธารณะ (public interest) ไม่จำกัดเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศเท่านั้น แต่ยังรวมถึงคนอื่น ๆ ที่ทำงานให้ภาครัฐ เช่น ที่ปรึกษา อาสาสมัครด้วย

การขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

การขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม (Conflict of Interests) หรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้น หมายถึง สภาวการณ์หรือข้อเท็จจริงที่บุคคลซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่ต้องใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามอำนาจหน้าที่เพื่อส่วนรวม หรือเพื่อองค์กร แต่ตนเองนั้นมีผลประโยชน์ส่วนตนเกี่ยวข้องอยู่กับเรื่องนั้น ๆ สภาวการณ์หรือข้อเท็จจริงอันเป็นการขัดกันนี้เป็นเหตุให้บุคคลดังกล่าวไม่สามารถใช้ดุลยพินิจปฏิบัติหน้าที่หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างเป็นกลาง ตรงไปตรงมา เพื่อรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมหรือขององค์กรได้อย่างเต็มที่ หรือน่าเชื่อว่าบุคคลนั้นจะเห็นแก่ประโยชน์ของตนเองที่เกี่ยวข้องอยู่ มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม

สภาวการณ์หรือข้อเท็จจริงอันเป็นการขัดกันนี้ จึงเปิดโอกาสหรือช่องทางให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ส่วนรวมได้ หรือเป็นการเปิดโอกาสหรือช่องทางให้มีการทุจริตคอร์รัปชัน หรืออย่างน้อยที่สุดก็เป็นเหตุทำให้สาธารณชนเกิดความเคลือบแคลงสงสัย ไม่เชื่อมั่นว่าบุคคลดังกล่าวจะสามารถใช้ดุลยพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามอำนาจหน้าที่ได้โดยปราศจากอคติ โดยเหตุนี้ จึงมีหลักที่ต้องถือปฏิบัติว่า “บุคคลผู้มีอำนาจหน้าที่เพื่อส่วนรวม ต้องพึงหลีกเลี่ยงการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม”

การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ทับซ้อน จึงหมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการใด ๆ ตามอำนาจหน้าที่ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม แต่กลับไปมีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจกรรมหรือการดำเนินการที่เอื้อผลประโยชน์ให้กับตนหรือพวกพ้อง ทำให้ใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่สุจริต ก่อให้เกิดความเสียหายต่อส่วนรวมปละหน่วยงานภาครัฐ

การกระทำที่เข้าข่ายการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

๑. การรับผลประโยชน์ต่าง ๆ (Accepting Benefits) และผลจากการรับผลประโยชน์นั้นส่งผลต่อการตัดสินใจในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เช่น การรับเงินใต้โต๊ะจากผู้รับเหมาก่อสร้างเพื่อให้ชนะงานประมูล
๒. การทำธุรกิจกับตนเอง หรือเป็นคู่สัญญาเอง (Self - Dealing) เช่น การจัดซื้อสินค้าจากบริษัทของบุคคลในครอบครัวของตนเอง
๓. การทำงานหลังจากออกจากตำแหน่งสาธารณะ หรือหลังเกษียณ (Post - Employment) โดยใช้อิทธิพลหรือความสัมพันธ์จากที่เคยดำรงตำแหน่งในหน่วยงานนั้น หาประโยชน์จากหน่วยงานหรือไปดำรงตำแหน่งในบริษัทที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานเดิม เช่น อดีตข้าราชการระดับสูงเกษียณอายุราชการไปไม่ถึง ๒ ปี รับเป็นที่ปรึกษาของบริษัทเอกชนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานเดิม
๔. การทำงานพิเศษ (Outside Employment or Moonlighting) โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่ราชการสร้างความน่าเชื่อถือ เช่น อาศัยตำแหน่งข้าราชการฝ่ายบัญชี สร้างความน่าเชื่อถือในการ รับงานที่ปรึกษาหรือทำบัญชีให้กับบริษัทที่ตนเองต้องตรวจสอบบัญชี
๕. การรับรู้ข้อมูลภายใน (Inside Information) แล้วนำข้อมูลไปหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น เช่น รู้ข้อมูลของการสร้างถนน แล้วให้เครือญาติของตนเองซื้อที่ดินตามแนวถนนตัดผ่านไว้ล่วงหน้าเพื่อนำมาขายให้หน่วยงานราชการในราคาสูง
๖. การใช้บุคลากรหรือทรัพย์สินของหน่วยงานเพื่อประโยชน์ส่วนตน (Using Employer, Property For Private Advantage) เช่น ใช้ลูกจ้างของหน่วยงานราชการขับรถยนต์ของทางราชการในการขนโต๊ะ เก้าอี้ของหน่วยงานราชการไปใช้ในงานแต่งงานของลูกสาว
๗. การนำโครงการสาธารณะลงในเขตเลือกตั้งเพื่อประโยชน์ทางการเมือง (Pork - Barreling) เช่น นักการเมืองใช้งบประมาณของทางราชการสร้างลานสุขภาพ เพื่อหาเสียงและใส่ชื่อของตนแสดงความเป็นเจ้าของลานสุขภาพแห่งนั้น
๘. ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ หรือเอื้อประโยชน์กันระหว่างสามี ภรรยา และบุตร (Family Relation) เช่น อดีตผู้บริหารหน่วยงานราชการฝากบุตรสาวเข้าทำงานในหน่วยงานราชการเดิมกับผู้บริหารคนปัจจุบันซึ่งเป็นเครือญาติ
๙. การใช้อิทธิพล (Influence) เพื่อผลประโยชน์บางอย่าง เช่น พาบุตรชายไปฝากให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อให้ได้เป็นครู แต่หากไม่ได้จะไม่อนุมัติงบประมาณสร้างหอประชุมแห่งใหม่

จริยธรรม กับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม

จริยธรรม ถือเป็นกรอบใหญ่ทางสังคมที่เป็นพื้นฐานของแนวคิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม การกระทำใดที่ผิดต่อกฎหมายว่าด้วยการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ย่อมเป็นความผิดด้านจริยธรรมด้วย แต่ตรงกันข้าม การกระทำที่ฝ่าฝืนจริยธรรม อาจไม่เป็นความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมก็ได้ เช่น การมีพฤติกรรมชู้สาว เป็นต้น

จริยธรรม เป็นหลักสำคัญในการควบคุมพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ เปรียบเสมือนโครงสร้างพื้นฐานที่เจ้าหน้าที่รัฐต้องยึดถือปฏิบัติ

เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ขาดจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ แล้วเข้าไปกระทำการใด ๆ ที่เป็นการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ถือว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นขาดความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และจะเป็นต้นเหตุของการทุจริตต่อไป

การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม เป็นพฤติกรรมที่อยู่ระหว่างจริยธรรมกับการทุจริตคอร์รัปชัน ที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนตนกระทบต่อผลประโยชน์ส่วนรวม พฤติกรรมบางประเภทมีการบัญญัติเป็นความผิดตามกฎหมายที่มีบทลงโทษชัดเจน แต่พฤติกรรมบางประเภทก็ไม่มีการบัญญัติกฎหมายห้ามไว้

ปัจจัยทางวัฒนธรรมกับการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. ผลประโยชน์ทับซ้อนมีรูปแบบความซับซ้อนสูงและมีหลายรูปแบบ ทั้งแบบที่มีมานานแล้วและรูปแบบใหม่ที่เพิ่งปรากฏให้เห็น

๒. ผลประโยชน์ทับซ้อนบางรูปแบบปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด แต่บางรูปแบบมีลักษณะอำพรางซ่อนเร้น ไม่สามารถเห็นได้ง่าย โดยจะต้องผ่านการวิเคราะห์หลายชั้นจึงจะเข้าใจ

๓. ผลประโยชน์ทับซ้อนรูปแบบใหม่ ๆ ที่ไม่ปรากฏให้เห็นชัดเจน ก็จะไม่สามารถใช้บรรทัดฐานทางสังคมที่มีอยู่ประเมินได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ถูกต้องหรือไม่

๔. ผลประโยชน์ทับซ้อนหลายรูปแบบไม่ผิดกฎหมาย ดังนั้น หากนำข้อกำหนดมาใช้เป็นบรรทัดฐานในการประเมินความถูกต้องของพฤติกรรม จะก็ไม่สามารถตรวจจับการทุจริตจากพฤติกรรมดังกล่าวได้

๕. ผลประโยชน์ทับซ้อนในหลายรูปแบบมีค่านิยมเชิงวัฒนธรรมรองรับความถูกต้องชอบธรรมด้วย เช่น การบริจาคเงินเพื่อฝากบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน

วัฒนธรรมดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน นอกจากจะชี้้นำให้หลงทำผิดคิดว่าถูกแล้ว เมื่อเห็นผู้อื่นทำผิดก็ยังมีได้ยับยั้งห้ามปราม ทั้งยังสนับสนุนการกระทำความผิดของคนอื่นด้วย

สรุปโดยกล่าวคือ การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม เป็นพฤติกรรมที่อยู่ระหว่างจริยธรรมกับการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งพฤติกรรมบางอย่างมีบทบัญญัติตามกฎหมายที่มีบทลงโทษอย่างชัดเจน แต่พฤติกรรมบางประเภทยังไม่ได้มีการบัญญัติข้อห้ามไว้ตามกฎหมาย ดังนั้น เพื่อการสร้างสังคมสุจริต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดระบบการคิดให้สามารถแยกแยะระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวมได้อย่างชัดเจน โดยทุกฝ่ายในสังคมต้องประสานร่วมมือกันเพื่อลดพื้นที่สีเทาที่เกิดจากการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งอาจนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันอันก่อให้เกิดผลเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประเทศชาติในอนาคต

“เจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องไม่ชี้้นำให้ผู้คนหลงทำผิดโดยคิดว่าถูกแล้ว และเมื่อเห็นคนอื่นทำผิดก็ควรยับยั้งห้ามปราม รวมทั้งไม่สนับสนุนให้มีการกระทำความผิด”

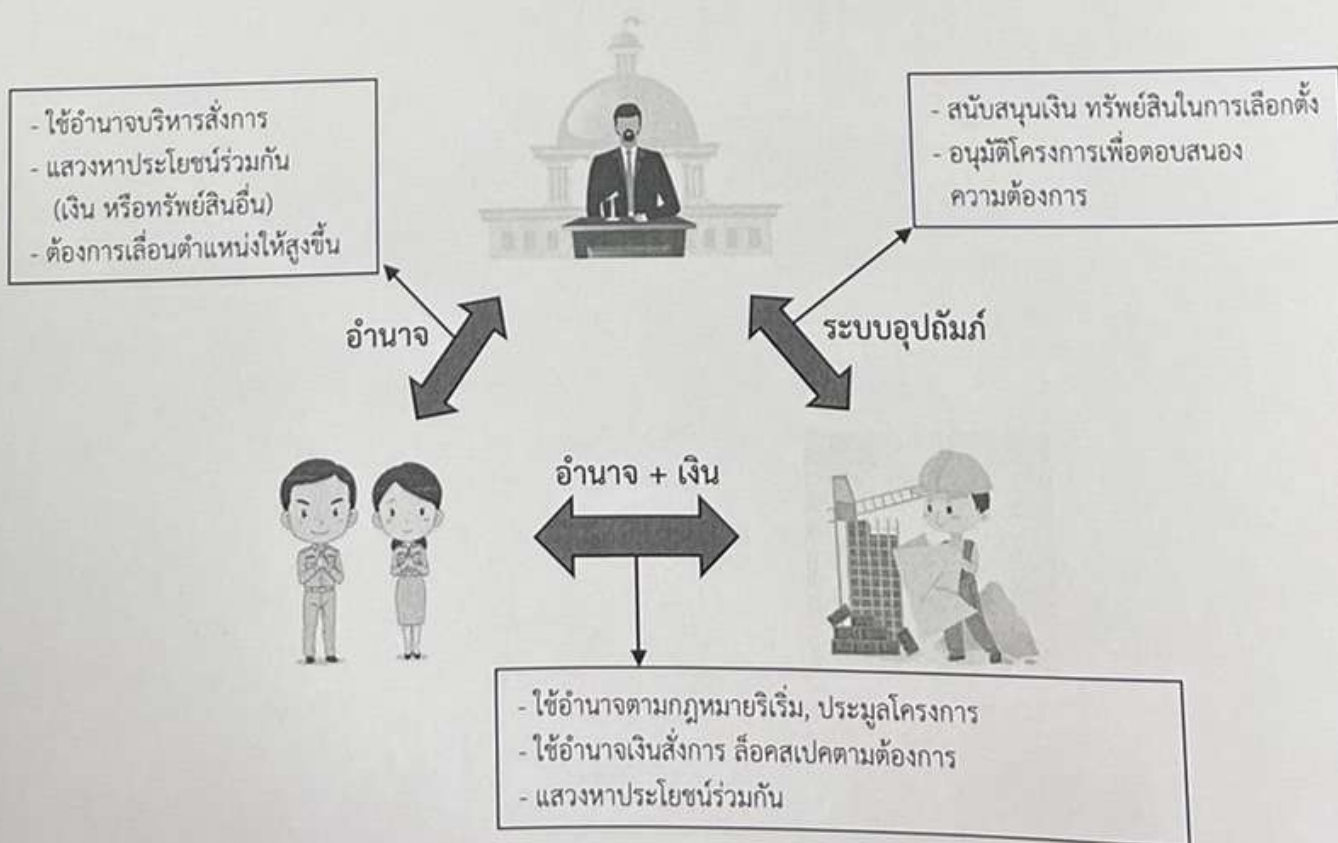
นิยามศัพท์ และแนวคิด

Robert Klitgaard คณบดีแห่ง Rand Graduate School, California นัก

เศรษฐศาสตร์ ชาวอเมริกัน ได้อธิบายปัญหาการคอร์รัปชันของประเทศไทยในมิติทางเศรษฐศาสตร์ ไว้ว่า “คอร์รัปชัน” = อำนาจผูกขาด + ดุลยพินิจ - การตรวจสอบเอาผิด (Corruption = Monopoly + Discretion - Accountability) หมายถึง คอร์รัปชัน เกิดจากการมีอำนาจผูกขาด ซึ่งไม่ได้หมายความถึงอำนาจผูกขาดในตลาดอย่างเดียว แต่อำนาจรัฐทุกชนิดเป็นอำนาจผูกขาด เนื่องจากอำนาจเกือบทั้งหมดในประเทศมักอยู่ในมือของรัฐ ดังนั้น ยิ่งเปิดช่องทางให้รัฐได้ใช้ดุลยพินิจมากขึ้นเท่าไร ก็ยิ่งทำให้เกิดการคอร์รัปชันมากขึ้นเท่านั้น แต่ไม่ได้หมายความว่าห้ามมีการใช้ดุลยพินิจเลย แต่จะต้องมีกรอบและความโปร่งใสในการใช้ดุลยพินิจ ซึ่งสุดท้ายหากมีการตรวจสอบเอาผิดมากขึ้น การคอร์รัปชันก็จะลดลง อย่างไรก็ตาม กฎหมายไทยมักจะบัญญัติว่า “ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของ...” ซึ่งดุลยพินิจเหล่านี้ ในบางเวลาก็มีความจำเป็น แต่การใช้ดุลยพินิจจะต้องมีการควบคุมให้เป็นไปอย่างโปร่งใส

ทิพาวดี เมฆสวรรค์ (สำนักงาน ก.พ. : ๒๕๔๓) กล่าวว่า Robert Klitgaard ได้คิดสูตรอธิบายการเกิดพฤติกรรมคอร์รัปชันไว้ว่า การทุจริตคอร์รัปชันจะเกิดขึ้นเมื่อมีการผูกขาด (Monopoly) หรือรวบอำนาจไว้ที่แหล่งเดียว ประกอบกับผลการตัดสินใจเรื่องใด ๆ ขึ้นกับการใช้ดุลยพินิจ (Discretion) ของผู้มีอำนาจนั้นเป็นสำคัญ ดังนั้น หากมีมูลค่ารวมของการผูกขาดและการเปิดโอกาสให้ใช้ดุลยพินิจมากกว่าความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Accountability) โอกาสของการทุจริต ไม่โปร่งใสก็มีมากขึ้น

และเมื่อนำแนวคิดทางทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นมาจัดทำเป็นโครงสร้างอำนาจที่เอื้อต่อการคอร์รัปชัน จึงสามารถอธิบายโครงข่ายความสัมพันธ์ของผู้ที่เกี่ยวข้องในการคอร์รัปชัน ทั้งในด้านการใช้อำนาจในระบบอุปถัมภ์ที่เชื่อมโยงกันและเอื้อประโยชน์กันได้อย่างเป็นระบบ

ระบบคิดแก่การทุจริต

๑. ระบบคิดฐานสิบ (Analog) และระบบคิดฐานสอง (Digital)

๑.๑ ระบบคิดฐานสิบ (Analog) เป็นระบบการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวเลขหลายตัว และอาจหมายถึงโอกาสที่จะเลือกได้หลายทาง เกิดความคิดที่หลากหลายซับซ้อน หากนำมาเปรียบเทียบกับกรปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ จะทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องคิดมาก ต้องใช้ดุลยพินิจอย่างมาก อาจนำประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมมาปะปนกันได้ และเกิดกรณีที่แยกประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมออกจากกันไม่ได้

การปฏิบัติงานแบบใช้ระบบคิดฐานสิบ (Analog) คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐยังมีระบบการคิดที่ยังแยกเรื่องของตำแหน่งหน้าที่กับเรื่องส่วนตัวออกจากกันไม่ได้ ยังนำประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวมมาปะปนกัน ไม่สามารถแยกออกว่าสิ่งใดคือประโยชน์ส่วนตัว สิ่งใดคือประโยชน์ส่วนรวม ยังคงนำบุคลากรหรือทรัพย์สินของทางราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว เบียดบังประโยชน์ของทางราชการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เครือญาติ พวกพ้องเหนือกว่าประโยชน์ของส่วนรวมหรือของหน่วยงาน รอโอกาสที่จะแสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ราชการ กรณีเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวมก็จะยึดประโยชน์ส่วนตัว เป็นหลัก

๑.๒ ระบบคิดฐานสอง (Digital) เป็นระบบการคิดวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถเลือกได้เพียง ๒ ทางเท่านั้น คือศูนย์ กับหนึ่ง และอาจหมายถึงโอกาสที่จะเลือกได้เพียง ๒ ทาง เช่น ใช่กับไม่ใช่, เท็จกับจริง, ทำได้กับทำไม่ได้, ประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น จึงเหมาะกับการนำมาเปรียบเทียบกับกรปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องสามารถแยกเรื่องตำแหน่งหน้าที่กับเรื่องส่วนตัวออกจากกันอย่างเด็ดขาด และไม่กระทำการที่เป็นการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวม

การปฏิบัติงานแบบใช้ระบบคิดฐานสอง (Digital) คือ การที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีระบบคิดที่สามารถแยกเรื่องตำแหน่งหน้าที่กับเรื่องส่วนตัวออกจากกัน สามารถแยกออกได้อย่างชัดเจนว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด สิ่งใดทำได้สิ่งใดทำไม่ได้ สิ่งใดคือประโยชน์ส่วนตัว สิ่งใดคือประโยชน์ส่วนรวม ไม่นำมาปะปนกัน ไม่นำบุคลากรหรือทรัพย์สินของทางราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ไม่เบียดบังประโยชน์ใดของทางราชการ เห็นประโยชน์ส่วนรวมหรือของหน่วยงานเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตัว เครือญาติ พวกพ้อง ไม่แสวงหาประโยชน์จากตำแหน่งหน้าที่ราชการ ไม่รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อเกิดการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตัวและประโยชน์ส่วนรวม ก็จะยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

ตัวอย่างความแตกต่างของระบบความคิดฐานสิบ (Analog) และฐานสอง (Digital)

ระบบความคิดฐานสิบ (Analog)	ระบบความคิดฐานฐานสอง (Digital)
สังคมโลกสมัยก่อน ยุค Analog	สังคมโลกสมัยใหม่ ยุค Digital
ยอมรับแนวคิด “ทุจริตบ้างไม่เป็นไร ถ้าเรา ได้ประโยชน์”	ไม่ยอมรับแนวคิด “ทุจริตบ้างไม่เป็นไร ถ้าเรา ได้ประโยชน์”
ไม่สามารถแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและ ประโยชน์ส่วนรวม ออกจากกันได้	สามารถแยกแยะประโยชน์ส่วนตนและ ประโยชน์ส่วนรวม ออกจากกันได้
มีประโยชน์ทับซ้อน ทุจริตคอร์รัปชัน	เห็นประโยชน์สาธารณะมาก่อนประโยชน์ส่วนตน
ระบบอุปถัมภ์	ไม่สนับสนุนระบบอุปถัมภ์
นำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้เพื่อประโยชน์ ส่วนตัว หรือของพวกเขาห้อง	ไม่นำทรัพย์สินของทางราชการไปใช้เพื่อ ประโยชน์ส่วนตัว หรือของพวกเขาห้อง
รับสินบน	ไม่รับของขวัญ ของกำนัลตอบแทนจากผู้มา ติดต่อราชการตามหน้าที่

หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๒๘ บัญญัติห้ามมิให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้ได้รับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดอันอาจคำนวณเป็นเงินได้จากผู้ใด นอกเหนือจากทรัพย์สินหรือประโยชน์อันควรได้ตามกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เว้นแต่การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาตามหลักเกณฑ์และจำนวนที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด แต่ไม่ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากบุพการี ผู้สืบสันดาน หรือญาติที่ให้ตามประเพณี หรือตามธรรมจรรยาตามฐานานุกรม และให้ใช้บังคับกับการรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดของผู้ซึ่งพ้นจากการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐมาแล้วยังไม่ถึงสองปีด้วยโดยอนุโลมด้วย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๔๗ บัญญัติให้ในระหว่างที่ยังไม่มีการออกระเบียบ ประกาศ ฯลฯ ให้นำบรรดาระเบียบ ประกาศ ฯลฯ ที่ออกตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือมติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ยังมีผลใช้บังคับต่อไป จนกว่าจะมีระเบียบ ประกาศ ฯลฯ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ออกมายกเลิกหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง ซึ่งในกรณีนี้ ตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด โดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้โดยสรุปได้ดังนี้

๑. การรับตามกฎหมาย จะรับเพียงใดก็ได้ เช่น เงินเดือน ค่าเบี้ยเลี้ยงเดินทางไปราชการ ค่าที่พัก ในการเดินทางไปราชการ สวัสดิการต่างๆ ตามที่ กฎหมายกำหนด

๒. การรับตามจรรยา จากญาติหรือบุคคลในโอกาสหรือเทศกาลต่าง ๆ ตามธรรมเนียม ประเพณี หรือการให้ตามมารยาทในสังคม แต่มีข้อควรระวัง ดังนี้

๒.๑ รับจากญาติที่ให้โดยเสน่หา หรือจากญาติของคู่สมรส สามารถรับได้ แต่จำนวนในการรับต้องเหมาะสมกับฐานะของญาติ

๒.๒ รับจากบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติสามารถรับได้ โดยการรับแต่ละครั้ง ไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาท

๒.๓ รับจากการให้โดยทั่วไป รับได้ทั้งหมด เช่น รายการเกมส์โชว์แจกของรางวัล ให้กับบุคคลทั่วไป โดยไม่ได้เลือกให้เฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐคนใดคนหนึ่ง

๓. การรับจากต่างประเทศ สามารถรับมาเป็นของส่วนตัวหรือของส่วนรวมก็ได้ แต่ต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบและวินิจฉัย หากผู้บังคับบัญชาไม่อนุญาตต้องคืนทันที

๔. การรับกรณีพิเศษ

๔.๑ รับจากญาติที่ให้โดยเสน่หาแต่เกินกว่าฐานานุกรม ต้องแจ้งผู้บังคับบัญชาทราบและวินิจฉัย หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่สมควรต้องคืนทันที

๔.๒ รับเกินกว่า ๓,๐๐๐ บาท ต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบและวินิจฉัย หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่สมควรต้องคืนทันที

๔.๓ รับมาเป็นของส่วนรวมไม่ว่าจะมีมูลค่าเท่าใดก็ตาม ต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบและวินิจฉัย หากผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่สมควรต้องคืนทันที

การสถานการณ์ถูกบีบบังคับให้กระทำการทุจริต หรือร่วมทุจริต

การกระทำการทุจริตเพราะถูกบังคับหรือถูกสั่งนั้น ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าไม่มีอยู่จริง ในหน่วยงานราชการต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติงานอย่างมาก เพราะหากไม่กระทำตามหรือไม่ร่วมทุจริตด้วยแล้ว อาจถูกผู้มีอำนาจเหนือกว่ากลั่นแกล้ง หรือ กระทำการใด ๆ ที่ส่งผลให้ได้รับความเดือดร้อน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้าง องค์กรความรู้และแนวทางการแก้ไขสถานการณ์ หากเกิดมีขึ้น

หากอยู่ในหน่วยงานแล้วมีคนชักชวนให้กระทำการทุจริต ซึ่งหากไม่เข้าร่วม อาจถูกกลั่นแกล้ง ในสถานการณ์เช่นนี้มีทางเลือก ๓ ทาง คือ

๑. ร่วมวงทุจริต โกงชาติโกงแผ่นดิน แน่แน่นอนว่าหากเข้าร่วมจะมีความเป็นอยู่ที่ดี หรือได้เลื่อนตำแหน่งเร็ว แต่ต้องอยู่ด้วยความกังวล ไร้เกียรติ เสี่ยงต่อการถูกร้องเรียน ถูกลงโทษ และถูกดำเนินคดีซึ่งมีโทษจำคุกในท้ายที่สุด

๒. ทำนิ่งเฉย ปลอ่ยให้มีการทุจริตโดยไม่เข้าร่วมด้วย แต่เป็นการสร้างความเสียหาย ให้กับหน่วยงานและประเทศชาติไปเรื่อย ๆ จนกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัว

๓. ไม่นิ่งเฉย ร่วมเป็นหูเป็นตา คอยรักษาผลประโยชน์ของประเทศ โดยการแจ้ง ข้อมูลการทุจริตต่อผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป หรืออาจจะแจ้งข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงาน ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ท.

ผู้ที่รักษาผลประโยชน์ของชาติ ต้องเลือกทางที่ ๓ อย่างแน่นอน

ถ้าผู้บังคับบัญชามอบหมายภารกิจที่สื่อว่าจะเกิดการทุจริตหรือการกระทำที่สื่อไป ในรูปแบบของผลประโยชน์ทับซ้อน ควรรับขอลงตัวด้วยความสุภาพ ชี้แจงความจำเป็นและ ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น หากมีความจำเป็นที่จะต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาในลำดับที่ เหนือขึ้นไปทราบ ก็ควรกระทำ แต่ต้องแน่ใจว่าผู้บังคับบัญชานั้นเป็นผู้ที่พร้อมให้การช่วยเหลือ นอกจากนี้ หากค่อนข้างแน่ใจแล้วว่าภารกิจนั้นมีการกระทำที่ทุจริต อาจทำวิธีการใดที่ทำให้บุคคล หรือหน่วยงานภายนอกต้องตรวจสอบข้อเท็จจริง ซึ่งจะเป็นผลให้การทุจริตกระทำได้ยากขึ้น

ถ้าถูกกลั่นแกล้ง เพราะการแจ้งเบาะแสหรือให้ถ้อยคำในคดีทุจริต ยังมีแนวทางที่จะ ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ โดยร้องขอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่าหากยังคงปฏิบัติหน้าที่ในสังกัด เดิมต่อไป อาจถูกกลั่นแกล้งหรือได้รับความไม่เป็นธรรมเนื่องจากการกล่าวหาหรือให้ถ้อยคำหรือ แจ้งเบาะแสข้อมูลการทุจริต หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่ามีพยานหลักฐานเบื้องต้นที่เชื่อได้ว่า มีเหตุการณ์ดังกล่าว คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้ได้รับ การคุ้มครองหรือมีมาตรการอื่นตามที่เห็นสมควร

แนวทางปฏิบัติตนตามหน้าที่ของข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑. ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ประชาชนสามารถตรวจสอบได้
๒. ยึดถือกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และจรรยาข้าราชการ
๓. ไม่ใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว
๔. ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติเป็นสำคัญ
๕. ไม่รับสิ่งของหรือประโยชน์อื่น ๆ จากการทำหน้าที่ราชการของตนเอง
๖. แสดงออกถึงการไม่ยอมรับพฤติกรรมการทุจริต
๗. หลบเลี่ยงการคบหากับผู้มีพฤติกรรมไม่สุจริต
๘. ยึดหลักความพอเพียงในการดำเนินชีวิต

การรับหรือให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ที่อาจสร้างแรงจูงใจในการพิจารณาตัดสินอย่างไม่ชอบธรรม

การเป็นข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องเกี่ยวข้องกับความไว้วางใจของ สาธารณะ ย่อมหมายถึงจะต้องปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเป็นกลาง ไม่มีส่วนได้ส่วนเสีย และ ถูกต้องชอบธรรม ดังนั้น ไม่เป็นการสมควรที่จะเสนอ ได้รับ หรือให้ของขวัญ ของกำนัลและหรือ ผลประโยชน์ที่จะส่งผลหรืออาจส่งผลทำให้เกิดการแทรกแซงความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่

แนวทางปฏิบัติในการรับหรือให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด

๑. ไม่ใช้วิธีการรับหรือให้เงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ หรือประโยชน์อื่นใดกับผู้หนึ่งผู้ใด เพื่อเจตนาชักนำให้กระทำหรือละเว้นการกระทำที่ไม่ถูกต้องเที่ยงธรรม
๒. ไม่เรียกหรือรับเงิน ทรัพย์สิน สิ่งของหรือประโยชน์อื่นใดจากข้าราชการด้วยกัน เพื่อสัญญาว่าจะให้ความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการหรือจากภาคเอกชนเพื่อสัญญาว่าจะได้รับจัดซื้อ สิ่งใด ๆ ของหน่วยงาน
๓. ไม่เสนอเงิน ทรัพย์สิน สิ่งของการบริการหรือประโยชน์อื่นใดกับผู้บังคับบัญชา เพื่อแลกเปลี่ยนกับสิทธิพิเศษหรือความก้าวหน้า ในตำแหน่งหน้าที่
๔. ไม่รับคำแนะนำหรือให้คำแนะนำในการปฏิบัติที่ต้องใช้ความสัมพันธ์พิเศษ กับข้าราชการกันเองหรือบุคคลใด

การรับหรือให้ของขวัญ ของที่ระลึก ของกำนัล หรือผลประโยชน์

๑. ข้าราชการต้องไม่ถาพนำถึงการให้ การรับของขวัญ ของที่ระลึก ของกำนัลและ ผลประโยชน์
๒. หากมีสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ข้าราชการควรปฏิเสธการรับของกำนัล ของขวัญ และประโยชน์ โดยอธิบายว่าเป็นการขัดต่อนโยบายของรัฐ ความเป็นกลางในการปฏิบัติ หน้าที่ และอาจเป็นผลให้ถูกถอดถอนจากการปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ ได้
๓. ไม่รับหรือไม่ให้เงินสด เช็ค พันธบัตร หุ้ น ทองคำ อัญมณี อสังหาริมทรัพย์ หรือ สิ่งใด ๆ ที่สามารถเป็นเงินสด
๔. ก่อนรับหรือให้ของขวัญ หรือของที่ระลึก ของกำนัล หรือผลประโยชน์ใด ๆ ต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าได้ปฏิบัติตามกฎหมายนโยบายของหน่วยงาน โดยสิ่งของหรือของขวัญ ที่ให้แก่กันในหน้าที่การงาน ควรมีราคาเล็กน้อยไม่เกิน ๓,๐๐๐ บาทถ้วน
๕. เก็บรักษาหลักฐานการใช้จ่ายเงินที่แสดงมูลค่าของขวัญของที่ระลึก เพื่อใช้ ประกอบการตรวจสอบ
๖. กรณีได้รับมอบหมายหรือได้รับอนุญาตจากหน่วยงานให้ไปช่วยเหลือหน่วยงาน ภายนอก อาจรับเงินค่าสมนาคุณ สิ่งของ หรือของขวัญ ตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงการคลัง

